

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าของโลกวิทยาการและเทคโนโลยี ซึ่งมีความเจริญอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ประเทศต่างๆ มีการพึ่งพาอาศัยกันและใกล้ชิดกันมากขึ้น ในลักษณะของโลกไร้พรมแดน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในฐานะภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันแพร่หลายมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการสมัยใหม่ และความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคม ส่งผลให้ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของคนไทย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การค้าขาย และการศึกษา

พุทธศักราช 2545 มาตรา 22, 24 และ 26 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

จากความมุ่งหมายและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีหน้าที่พัฒนาหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในหลักสูตรสถานศึกษา (โรงเรียนอุตสาหกรรมนันทบุรี. 2547- 2551 : 38, 154) ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน มีจุดประสงค์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัยอย่างสมดุลทางด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 38.76 ของคะแนนรวม (โรงเรียนคูสิตพัฒนศึกษา นนทบุรี, งานวิชาการ. 2550 : 71) และในรายงาน สถิติพื้นฐานการประเมินคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา 2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 2 คะแนนเฉลี่ยภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 36.76 จึงต้องสร้างให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น อุตสาหะ กระตือรือร้น ต่อการเรียนและด้านผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคูสิตพัฒนศึกษา นนทบุรี ได้กำหนดให้ผู้เรียน มีความคิดวิจารณ์ญาณร้อยละ 75 จากรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เมื่อ 26- 28 มกราคม 2551 มาตรฐานด้านผู้เรียน ข้อที่ 1.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร้อยละของผู้เรียน ที่มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร ด้านการฟัง การอ่าน การเขียนและการสนทนา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศพบว่าผู้เรียนโรงเรียนคูสิตพัฒนศึกษา นนทบุรี จำนวน 140 คน มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร ด้านการฟัง การอ่าน การเขียนและการสนทนา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 75 ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ การใช้ภาษาได้เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะและการใช้ภาษาอังกฤษเชื่อมโยงความรู้ กับสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำความรู้ภาษาอังกฤษไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อนอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสนฝึกทักษะการใช้ภาษาเพื่อใช้ในการทำงานและในชีวิตประจำวันซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเลือก ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ต่าง ๆ (Learning Strategies) ได้แก่ กลยุทธ์ในการสื่อสาร ทักษะการจำ ทักษะการถาม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การประเมินตนเอง การใช้วิธีการเรียนแบบต่าง ๆ และในกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ได้กล่าวว่า ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีใด วิธีสอนแบบใดเป็นวิธีที่ดีที่สุดและสมบูรณ์แบบที่สุดเพราะแต่ละวิธีต่างก็มีจุดดีและจุดด้อย ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาวิวัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้ และวิธีสอนเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ เข้าใจเหตุผลและความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน และประยุกต์วิธีสอนของตน โดยได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาการใช้สมองซีกซ้ายขวาและการบูรณาการประสบการณ์ (กรมอาชีวศึกษา. 2546 : 74)

จุดประสงค์หลักของการจัดการศึกษาคือการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเป็นและเป็นผู้มีความสามารถในการคิด แต่การที่ครูจะสามารถปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนและจัดการเรียนการสอนของตนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาได้นั้น ทิศนา แคมมณี และคณะ(2545 : 7) กล่าวว่า ครูจำเป็นต้อง 1) มีความรู้ความเข้าใจว่ากระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้อย่างไร 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอน วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี การจัดการศึกษาให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้นั้นต้องฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็นเพื่อเผชิญ

อุปสรรคปัญหาซับซ้อนซึ่งท้าทายการคิด การตัดสินใจอย่างเฉียบพลันดังนั้นพื้นฐานในการเรียนรู้โลกอนาคต กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) แต่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิด สิ่งที่ติดตัวผู้เรียนไปคือ กระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ความสามารถในการกล้าคิด กล้าทำ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของโลกยุคใหม่

จากความสำคัญและปัญหาการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยมีงานวิจัยของพรชัย นาชัยเวียง (2546 : 62) เรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบ 4MAT ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 72.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนด และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบ 4MAT พบว่า เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนๆ เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน กล้าพูด กล้าแสดงออก และทำให้มั่นใจในตนเอง และในงานวิจัย ของอรปวีณ์ สุตะพาหะ (2546 : 54) ได้ศึกษาผลของการฝึกการเรียนรู้ตามแนวคิดของแมคคาร์ธี (4MAT) ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีนันทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกการเรียนรู้ตามแนวคิดของแมคคาร์ธี (4MAT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT นั้นมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 เพราะมีเป้าหมายในการพัฒนาการใช้สมองซีกซ้ายขวาและการบูรณาการประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยหวังว่าผู้เรียนน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการนำการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT

ประโยชน์ของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ได้พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการนำการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยซึ่งมีขอบเขตด้านต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนคูสิตพัฒนศึกษา นนทบุรี
2. เนื้อหาในการทดลอง วิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 เรื่อง Meeting minutes and agenda
3. พื้นที่การวิจัย คือ โรงเรียนคูสิตพัฒนศึกษา นนทบุรี
4. ระยะเวลาในการทดลอง ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 6 แผนแผนละ 2 ชั่วโมงต่อเนื่อง รวม 12 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น	ได้แก่	การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT
2. ตัวแปรตาม	ได้แก่	1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายอย่างเป็นระบบฝึกทักษะการคิดด้านต่าง ๆ ผสมผสานกับการใช้สมองซีกซ้ายและซีกขวา ให้ทำงานอย่างสมดุล ซึ่งสัมพันธ์กับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 4 แบบตามแนวคิดของแม็คคาร์ธี (McCarthy) ประกอบด้วย 4 ส่วน 8 ขั้นตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสังเกตได้โดยตรงจากประสบการณ์ตรง

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์

ส่วนที่ 2 การเรียนรู้จากการสังเกตและได้ตรงไปสร้างความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 ปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 4 พัฒนาทฤษฎีและความคิดรวบยอด

ส่วนที่ 3 การนำความคิดรวบยอดที่ได้ไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 ทำตามแนวคิดที่กำหนด

ขั้นที่ 6 เรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว

ส่วนที่ 4 การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิต

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ผลและประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกับผู้อื่น

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถทางสมองโดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและได้ตรงอย่างรอบคอบสมเหตุสมผล ในการพิจารณาข้อมูลที่เป็นปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คลุมเครือ โดยหาหลักฐานหรือข้อมูลที่เชื่อถือได้ มาสนับสนุน เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจที่จะเชื่อหรือกระทำสิ่งต่างๆ ตามทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์ (Watson & Glaser) โดยพิจารณาจากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยความสามารถในการสรุปอ้างอิง ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น

ความสามารถในการนิรนัย ความสามารถในการตีความและความสามารถในการประเมินการอ้างเหตุผล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ หมายถึงคะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น ปีที่ 3 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 เรื่อง Meeting minutes and agenda ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT การคิดอย่างมีวิจารณญาณและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โรงเรียนดุสิตพลวิทยาคาร นนทบุรี ปีการศึกษา 2551 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียน